

คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า ในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต*

QUALIFICATIONS OF ASSISTANT AUDITORS AND INTERNAL
ENVIRONMENT OF AUDITING OFFICES IN BANGKOK AND
SURROUNDING AREAS AFFECTING THE ADVANCEMENT TOWARDS
BECOMING CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS

สรินญา สมสา¹, ไกรวิทย์ หลีกภัย² และ ทิรวุฒิ ยังสุข³

Sarinya Somsa¹, Kraiwit Leekpai² and Tirawut Youngsook³

¹นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹Student in Master of Accounting Program, Faculty of Accountancy, Sripatum University, Thailand

²⁻³อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²⁻³Lecturer in the Faculty of Accountancy, Sripatum University, Thailand

Corresponding Author's Email: sarinyasomsa@gmail.com

วันที่รับบทความ : 12 กรกฎาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 14 กรกฎาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 16 กรกฎาคม 2568

Received 12 July 2025; Revised 14 July 2025; Accepted 16 July 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และศึกษาอิทธิพลร่วมของ

Citation:

* สรินญา สมสา, ไกรวิทย์ หลีกภัย และ ทิรวุฒิ ยังสุข. (2568). คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า ในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(4), 608-627.

Sarinya Somsa, Kraiwit Leekpai and Tirawut Youngsook. (2025). Qualifications Of Assistant Auditors And Internal Environment Of Auditing Offices In Bangkok And Surrounding Areas Affecting The Advancement Towards Becoming Certified Public Accountants. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(4), 608-627.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

สภาพแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชี (ถ้ามี) จึงตั้งสมมติฐานแยกเป็น 2 แนวทาง สมมติฐานกลุ่มแรกเป็นการศึกษาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในแต่ละด้าน สมมติฐานกลุ่มที่สองเป็นการศึกษาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีพร้อมกับสภาพแวดล้อมในสำนักงานบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในแต่ละด้าน เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้ว่าตัวแปรอิสระกลุ่มใดบ้างปัจจัยใดบ้าง อธิบายความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งเป็นตัวแปรตามได้ดีกว่ากัน งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 334 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระในสมมติฐานกลุ่มที่สอง ซึ่งประกอบด้วย ทั้งคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสิ่งแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชี ร่วมกันอธิบายความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ดีกว่าตัวแปรอิสระในสมมติฐานกลุ่มที่หนึ่งที่มีคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเป็นตัวแปรอิสระเพียงอย่างเดียว และในบรรดาตัวแปรอิสระทั้ง 2 กลุ่มนี้ คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านความต้องการอิสรภาพทางการเงิน และสภาพแวดล้อมของสำนักงานสอบบัญชีด้านแรงกดดันจากงาน ส่งอิทธิพลเชิงบวกมากที่สุดต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมากกว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชีด้านความสนับสนุนขององค์กร หรือคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีด้านประสบการณ์สอบบัญชีและด้านความรู้ทางบัญชี

คำสำคัญ: ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต, คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี, สภาพแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชี

Abstract

This research aimed at identifying the characteristics of assistant auditors that affect the progress towards becoming a certified public accountant (CPA) and whether the internal environment of the audit firms also affects such

progress. Therefore, two hypotheses were set up. The first group of hypotheses is a study of the qualities of assistant auditors that affect their progress towards becoming a licensed auditor. The second group of hypotheses is to study the characteristics of assistant auditors along with the internal environment of the audit firms that affect the progress towards becoming a certified public accountant. Then two groups of hypotheses' results were compared to see which independent factors could better explain the progress towards becoming a certified public accountant, which is the dependent variable. This research was conducted using a quantitative approach. The research tool was a questionnaire. Its samples consisted of 334 assistant auditors working in auditing firms located in Bangkok and its vicinity, calculated by using Taro Yamane's formula with a 0.05 margin of error. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics, using multiple regression analysis to test hypotheses.

The findings revealed that the two groups of variables, assistant auditor characteristics and audit firm internal environment, together can explain the progression towards becoming a CPA better than assistant auditor characteristics alone. Among these 2 groups of independent factors, the characteristics of assistant auditors in terms of financial freedom needs and the environment of the audit firm in terms of job pressure have a more positive influence on the progression towards becoming a CPA than the environment of the audit firm in terms of organizational support and the characteristics of the assistant auditors in terms of experience in auditing and accounting knowledge.

Keywords: Certified Public Accountant, Characteristics of Audit Assistant, Working Environment in Audit Firm

บทนำ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้แสดงความเห็นต่อการเงินของกิจการหรือองค์กรในประเทศไทย นับว่ามีบทบาทเป็นผู้ให้ความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และอาชีพผู้สอบบัญชีถือว่าเป็นอาชีพในฝันของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาบัญชีเนื่องจากมีรายได้ในระดับที่เลี้ยงตัวได้ และมีความอิสระพอสมควรในการทำงาน อย่างไรก็ตาม การจะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ลงนามในรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นสิ่งบังคับให้กิจการต้องมั่นใจ จะต้องเป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับ สภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งการจะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ จะต้องผ่านเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนดหลักเกณฑ์มีหลายประการ ส่วนที่สำคัญคือ ต้องผ่านการทดสอบทุกรายวิชา และมีประสบการณ์ผ่านการฝึกหัดงานด้านการสอบบัญชี (ด้วยการเป็นผู้ช่วยผู้สอบบัญชี) ครบถ้วนตามที่กำหนด (สภาวิชาชีพบัญชี, 2566)

จากเกณฑ์ดังกล่าวที่ออกมาเพื่อควบคุมคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีผู้สมัครเข้ารับการทดสอบทุกปี (ซึ่งปีหนึ่ง ๆ เปิดสอบมากกว่า 1 ครั้ง) แต่จำนวนผู้ที่สอบผ่านครบถ้วนตามจำนวนวิชาที่ระบุไว้ในเกณฑ์ก็มีจำนวนน้อย เพจ CPA Solution เคยรวบรวมข้อมูลผู้ผ่านการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเมื่อครั้งที่ 1 ประจำปี 2567 พบว่ามีผู้สมัครสอบแต่ละวิชาแต่ละวิชาอยู่ในช่วง 537 ถึง 1,456 คน แต่มีผู้สอบผ่านเพียง 22 ถึง 193 คน คิดเป็น 3 ถึง 19 เปอร์เซ็นต์ เฉลี่ยสอบผ่าน 12 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น (CPA Solution, 2567)

จำนวนผู้เข้าทดสอบเพื่อเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตดังกล่าวนี้ จะเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนบัณฑิตสาขาบัญชีที่เพิ่มขึ้น เพจ CPA Solution ได้เก็บข้อมูลจากกระทรวงอุดมศึกษาเอาไว้ พบว่า แต่ละปีมีจำนวนผู้จบการศึกษาใกล้เคียง 2 หมื่นคน โดยในปี พ.ศ. 2562 ถึง 2565 มีบัญชีบัณฑิตจบใหม่ 21,401 คน 18,906 คน 17,396 คน และ 17,105 คน ตามลำดับ (CPA Solution, 2566)

บัณฑิตสาขาบัญชีหลายคนปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีอยู่แล้ว ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีผ่านการศึกษาและอาจฝึกอบรมต่อเนื่องทางบัญชี แต่ในหลายกรณีอาจยังขาดทักษะบางอย่างที่ตลาดต้องการ เช่น ความเชี่ยวชาญในการใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปหรือความสามารถในการใช้ฟังก์ชันใหม่ ๆ ของโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปหลังจากการปรับปรุงซอฟต์แวร์ การขาดทักษะที่จำเป็นนี้อาจทำให้เกิดความไม่มั่นใจในความสามารถในการก้าวไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีที่จะต้องดำเนินการสอบบัญชีและแสดงความเห็นต่อคุณภาพของรายงาน

ทางการเงิน การพัฒนาเทคโนโลยีในวงการบัญชีดูเหมือนจะทำให้เกิดความจำเป็นที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ แต่ไม่ใช่ทุกองค์กรมีการลงทุนในด้านนี้ หรือมีนโยบายการฝึกอบรมพนักงานให้เข้าใจเทคโนโลยีใหม่เหล่านี้ การขาดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีอาจทำให้รู้สึกขาดความพร้อม องค์กรที่ไม่มีนโยบายในการสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของพนักงานอาจทำให้รู้สึกไม่มั่นใจในโอกาสในการก้าวหน้าในอาชีพ การที่องค์กรไม่สนับสนุนการเข้าร่วมการอบรมหรือการเรียนรู้เพิ่มเติมอาจทำให้รู้สึกว่าไม่มีเส้นทางในการพัฒนาอาชีพ หรือแม้แต่ปัจจัยอื่นขององค์กร เช่น แรงกดดันในการทำงาน ก็อาจมีอิทธิพลต่อการก้าวไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เช่นกัน จึงน่าสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลที่อาจมีอยู่ดังกล่าว (ปริยาภัทร เล็กประยูร, 2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และศึกษาว่าสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีเข้ามามีอิทธิพลด้วยหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ทราบแนวทางสำหรับผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในการเตรียมความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยศึกษาจากสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ “ศึกษาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รวมถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี (ถ้ามี)” โดยศึกษาจากผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีที่ดำเนินงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาสู่การตั้งสมมติฐานการวิจัยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม สมมติฐานกลุ่มแรกมุ่งศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระเฉพาะคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความก้าวหน้าของการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สมมติฐานกลุ่มนี้ประกอบด้วย สมมติฐานที่ 1 และ 2 กับ สมมติฐานกลุ่มที่สองที่มุ่งศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้งคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและการสนับสนุนขององค์กรซึ่งอาจร่วมกันส่งอิทธิพล

ต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สมมติฐานกลุ่มนี้ประกอบด้วยสมมติฐานที่ 3 และ 4 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี

สมมติฐานที่ 2 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

สมมติฐานที่ 3 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี

สมมติฐานที่ 4 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ดังนี้

1. แนวคิดผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยถือว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง อติศร เกษหอม (2563) ซึ่งศึกษาปัจจัยความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย กล่าวว่า ความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านความเชี่ยวชาญหลายด้าน ความเชี่ยวชาญด้านประสบการณ์สูง และความเชี่ยวชาญด้านความถนัดในสายงาน ส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีในด้านความมีชื่อเสียงและการมีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. แนวคิดความรู้สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant หรือ CPA) ในประเทศไทยนั้นอยู่ภายใต้การควบคุม และต้องได้รับอนุมัติจากสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้เป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการ

ปฏิบัติงานสอบบัญชีและแสดงความเห็นต่องบการเงิน โดยยึดมาตรฐานวิชาชีพสอบบัญชีและมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินนำไปใช้ประโยชน์ได้ คุณสมบัติของผู้ที่จะสามารถเข้ารับการทดสอบเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้นั้น จะต้องสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรที่สภาวิชาชีพบัญชีรับรองไว้ โดยจะต้องไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทางบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2559) หรือกล่าวโดยทั่วไปว่า เฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะที่เกี่ยวข้องทางด้านการบัญชีเท่านั้นที่มีสิทธิ์เข้ารับการทดสอบดังกล่าว

3. แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของกลุ่มเตรียมสอบ CPA ของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ระบุว่า ปัจจัยด้านความพร้อมในการเตรียมตัวก่อนสอบ ด้านเวลาในการทำข้อสอบ ด้านบรรยากาศในการสอบ ด้านความรู้และทักษะในการสอบ ด้านความคาดหวังของครอบครัวและองค์กร และด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในวิชาชีพ ส่งผลต่อความเครียดของผู้เข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ยุภาวดี บุญหล้า, 2565)

4. แนวคิดแรงจูงใจในการเข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ปริญญาทร เล็กประยูร (2559) ได้ศึกษาแรงจูงใจของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ต่อการเข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรเกี่ยวกับระบบองค์กร รวมถึงการส่งเสริมจากครอบครัว มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

5. แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ว่าที่ร้อยตรีธีรนนท์ กิตติมานะสกุล (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า การเตรียมความพร้อม ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งรวมถึงระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กร ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรศึกษาให้ได้รายละเอียดมากขึ้น เพื่อให้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงานบัญชีที่สนใจได้เห็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่จะทำให้สามารถก้าวหน้าไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากร ของการวิจัยคือ ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ของสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 2,040 ราย จำนวนประชากรดังกล่าวได้มาจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นแหล่งที่เห็นว่าให้ข้อมูลได้ดีที่สุด เนื่องจากไม่พบว่ามีแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายทั้งหมด เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร ตามหลักวิชาการที่ว่าด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งหมด 334 ราย วิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อส่งแบบสอบถาม ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการส่งแบบสอบถามให้กับผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พร้อมให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งการออกแบบ สอบถามได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนที่ 2 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนที่ 4 ความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ประเมินแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ คำถามในส่วนที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรในการวิจัย ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating) แบบ Likert Scale 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (Content Validity) เพื่อดูว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ครอบคลุมประเด็นเพียงใด เมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงได้ทำการแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้เครื่องมือวิจัยมีความสอดคล้องภายใน โดยประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการศึกษา แล้วนำความเห็นที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.0 จึงไม่ต่ำกว่า 0.5 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ร่างแบบสอบถามผ่านการทดสอบแล้วผู้ศึกษาจึงนำมาใช้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีส่งแบบสอบถาม Google Forms ทาง E-Mail Address ของสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยประเมินประสิทธิภาพและประเมินความพึงพอใจของระบบด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์เพื่อสนับสนุนการจัดการข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง 334 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำคะแนนการจากแบบสอบถามออนไลน์ไปวิเคราะห์นั้น ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าเฉลี่ย (Mean)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินระหว่างการบริหารหนี้สินกับความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ทำการตรวจสอบเมตริกซ์ความสัมพันธ์ และแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ก่อนการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อตรวจสอบว่าเกิดปัญหา Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัวขึ้นไปสูงเกินไปหรือไม่ เนื่องจากการมีตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงเกินไปอาจส่งผลให้การตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่จะใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2 มีดังนี้

	การศึกษา ด้านบัญชี	ประสบการณ์ งานสอบบัญชี	ความต้องการ อิสรภาพทางการเงิน
การศึกษาด้านบัญชี	1		
ประสบการณ์งานสอบบัญชี	.011	1	
ความต้องการอิสรภาพทางการเงิน	-.005	.671**	1

**นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ได้แก่ การศึกษาด้านการบัญชี ประสบการณ์งานสอบบัญชี ความต้องการอิสรภาพทางการเงิน พบว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอยู่ระหว่าง -0.005-0.671 โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่ำกว่า 0.8 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลไม่มีปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง ที่จะส่งผลกระทบต่อการทดสอบสมมติฐานการถดถอยพหุคูณ จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่องการศึกษาคุนสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รวมถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี โดยศึกษาจากผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีที่ดำเนินงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถทดสอบผลสมมติฐานได้ ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวน ชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี โดยมีตัวแปรตามคือความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวน ชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี

คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบ บัญชี	Unstandardize d Coefficients		Standardiz ed Coefficient s	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std.	Beta		Toleran ce	VIF
การศึกษาด้านบัญชี	-.004	.033	-.006	0.899	.870	1.002
ประสบการณ์งานสอบบัญชี	.109	.066	.111	0.097	.201	1.820
ความต้องการอิสรภาพทาง การเงิน	.442	.083	.354	0.000* *	.549	1.822

n = 334, R Square = .191, SEest = .998, F = 25.931, Sig. = 0.000

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบจากตารางที่ 2 พบว่าคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านความต้องการอิสรภาพทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวน ชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ระดับ 0.01) ยกเว้นคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านการศึกษาด้านบัญชีและด้านประสบการณ์งานสอบบัญชีไม่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวน ชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบ บัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีตัวแปรตามคือความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่ การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับ อนุญาต

คุณสมบัติของผู้ช่วย ผู้สอบบัญชี	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std	Beta		Tolerance	VIF
การศึกษาด้านบัญชี	-.002	.037	-.003	0.950	.853	1.000
ประสบการณ์งานสอบ บัญชี	-.223	.074	-.227	0.002**	.549	1.822
ความต้องการอิสรภาพ ทางการเงิน	.412	.094	.316	0.000**	.689	1.821

n = 334, R Square = .055, SEest = 1.127 , F = 6.418, Sig. = 0.000

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบจากตารางที่ 3 พบว่าคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านความต้องการ อิสรภาพทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (ที่ระดับ 0.01) ส่วนคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านประสบการณ์งานสอบบัญชี ส่งผลเชิงลบต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ (ที่ระดับ 0.01) ยกเว้นด้านการศึกษาทางบัญชี ไม่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่ การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับ อนุญาต

ต่อไปจะเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ 3 และ 4 จึงดำเนินการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ของตัวแปรอิสระที่จะใช้ในการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวก่อน ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระที่จะใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ 3 และ 4 มีดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในงานวิจัย

	การศึกษา ด้านบัญชี	ประสบการณ์งานสอบ บัญชี	ความ ต้องการ อิสรภาพทาง การเงิน	แรงกดดัน ใน งานสอบ บัญชี	การ สนับสนุน จาก องค์กร
การศึกษาด้านบัญชี	1				
ประสบการณ์งานสอบบัญชี	.011	1			
ความต้องการอิสรภาพทาง การเงิน	-.005	.671**	1		
แรงกดดันในงานสอบบัญชี	.052	.425**	.381**	1	
การสนับสนุนจากองค์กร	.017	.427**	.269**	.214**	1

**นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการทดสอบจากตารางที่ 4 วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ได้แก่ การศึกษาด้านการบัญชี ประสบการณ์งานสอบบัญชี ความต้องการอิสรภาพทางการเงิน แรงกดดันในงานสอบบัญชี และการสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้ จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ การศึกษาเรื่องคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พบว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอยู่ระหว่าง -0.005-0.671 โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่ำกว่า 0.8 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลไม่มีปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง ที่จะส่งผลกระทบต่อผลการทดสอบสมการถดถอยพหุคูณ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบ บัญชีและสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีตัวแปรตามคือ ความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมง ฝึกงานสอบบัญชี

คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี	Unstandardize d Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std	Beta		Tolerance	VIF
การศึกษาด้านบัญชี	-.010	.032	-.016	0.744	.996	1.004
ประสบการณ์งานสอบบัญชี	.116	.069	.118	0.093	.461	2.169
ความต้องการอิสรภาพทางการเงิน	.385	.081	.309	0.000**	.537	1.862
แรงกดดันในงานสอบบัญชี	.233	.055	.227	0.000**	.799	1.252
การสนับสนุนจากองค์กร	-.146	.045	-.170	0.001**	.816	1.226

n = 334, R Square = 0.253, SEest = 0.961 , F = 22.192, Sig. = 0.000

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบจากตารางที่ 5 พบว่าคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี ด้านความต้องการอิสรภาพทางการเงิน สภาพแวดล้อมในองค์กรด้านแรงกดดันงานบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชีกับสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนสภาพแวดล้อมในองค์กรด้านการสนับสนุนจากองค์กรส่งผลเชิงลบต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชี ยกเว้นคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านการศึกษาทางบัญชีและด้านประสบการณ์งานสอบบัญชี ไม่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนชั่วโมงฝึกงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการ

มุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีโดยมีตัวแปรตามคือ ความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชี	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Collinearity Statistics	
	B	Std.	Beta		Tolerance	VIF
การศึกษาด้านบัญชี	-.010	.034	-.015	0.759	.996	1.004
ประสบการณ์งานสอบบัญชี	-.173	.074	-.169	0.019*	.461	2.169
ความต้องการอิสรภาพทางการเงิน	.326	.087	.250	0.000**	.537	1.862
แรงกดดันในงานสอบบัญชี	.336	.059	.313	0.000**	.799	1.252
การสนับสนุนจากองค์กร	-.308	.048	-.343	0.000**	.816	1.226

n = 334, R Square = 0.222, SEest = 1.026, F = 18.724, Sig. = 0.000

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบจากตารางที่ 6 พบว่า คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านความต้องการอิสรภาพทางการเงิน รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานบัญชีด้านแรงกดดันงานบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ดังแสดงในตาราง) ส่วนสภาพแวดล้อมในองค์กรด้านการสนับสนุนจากองค์กรและคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านประสบการณ์สอบบัญชีส่งผลเชิงลบต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ยกเว้นคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านการศึกษาทางบัญชี ไม่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านจำนวนวิชาที่สอบได้ในการเข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการศึกษาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในองค์กร (ถ้ามี) โดยศึกษาจากผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเป็น 2 แบบ แบบแรกพิจารณาเฉพาะอิทธิพลจากคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเพียงอย่างเดียว กับแบบที่สองพิจารณาอิทธิพลจากทั้งคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมในสำนักงานบัญชีร่วมกัน พบว่า การใช้ตัวแปรอิสระทั้งคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมในองค์กร (ทั้ง 2 กลุ่ม) ร่วมกันสามารถอธิบายความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ดีกว่าคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเพียงอย่างเดียว

ในบรรดาคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและสภาพแวดล้อมในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรักงานมีอิทธิพลมากที่สุด กล่าวคือ คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านความต้องการอิสรภาพทางการเงิน และสภาพแวดล้อมของสำนักงานสอบบัญชีด้านแรงกดดันจากงาน ส่งผลอิทธิพลเชิงบวกสูงกว่าปัจจัยอื่นอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับอิทธิพลของความต้องการอิสรภาพทางการเงินที่มีต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนี้ สอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ เล็กประยูร (2559) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) ของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ พบว่าค่าตอบแทนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ได้รับจากองค์กร โดยหากสามารถผ่านการทดสอบสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ สำนักงานสอบบัญชีจะขึ้นเงินเดือนให้ หรือให้โบนัสพิเศษ หรือการจ่ายค่าสมัครสอบคืนให้ จึงกลายเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นพนักงานให้เข้าทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ส่วนแรงกดดันในงานสอบบัญชีที่พบจากการวิจัยนี้ว่าส่งผลเชิงบวกต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้น สอดคล้องกับ พงษ์พิพัฒน์ ภูผาหลวง (2565) ที่ศึกษามาตรฐานการปฏิบัติงานสอบบัญชีและปัจจัยแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ส่งผลเชิงบวกกับด้านการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับปัจจัยอื่น พบปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาจาก 2 ปัจจัยข้างต้น ได้แก่ คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านประสบการณ์งานสอบบัญชีและสภาพแวดล้อมของสำนักงานสอบบัญชีด้านการสนับสนุนขององค์กร โดยปัจจัยด้านประสบการณ์มีอิทธิพลเฉพาะต่อความก้าวหน้า ด้านจำนวนวิชาที่สอบผ่าน และเป็นความสัมพันธ์เชิงลบ แต่ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อจำนวนชั่วโมงปฏิบัติงานสอบบัญชีที่เพิ่มขึ้น เป็นไปได้ว่าเมื่อสะสมจำนวนชั่วโมงปฏิบัติงานครบตามหลักเกณฑ์ขั้นต่ำแล้ว ประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นก็ไม่ได้มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงที่ต้องรายงานต่อสภาวิชาชีพอีกต่อไปจึงไม่พบอิทธิพลทางสถิติ แต่ประสบการณ์งานสอบบัญชีมีอิทธิพลเชิงลบเล็กน้อยต่อจำนวนวิชาที่สอบได้ในการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อทำงานนานไป มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ผู้สอบบัญชีบางส่วนอาจมีความกระตือรือร้นต่อการเข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีลดลง ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในองค์กรด้านการส่งเสริมขององค์กรนั้น พบว่าส่งผลเชิงลบต่อทั้งต่อจำนวนชั่วโมงและจำนวนวิชาที่สอบได้ โดยส่งผลเชิงลบเล็กน้อยต่อจำนวนชั่วโมงปฏิบัติงานสอบบัญชี อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อสำนักงานสอบบัญชีส่งไปฝึกอบรมมากขึ้น จำนวนชั่วโมงปฏิบัติงานอาจลดลง และเมื่อมีจำนวนชั่วโมงที่รายงานครบตามคุณสมบัติขั้นต่ำของการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว จำนวนชั่วโมงก็ไม่ใช่ว่าปัจจัยสำคัญที่จะต้องเร่งให้เพิ่มขึ้นอีกต่อไป และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในองค์กรด้านการส่งเสริมขององค์กรนี้ส่งผลเชิงลบพอสมควรต่อจำนวนวิชาที่ผ่านการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นไปได้ว่า เมื่อได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานให้มีความก้าวหน้า ได้ทำงานใหม่ๆ เพิ่มขึ้น แม้จะได้รับการอบรมบ้างก็ตาม แต่เวลาที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีจะเตรียมตัวสอบอาจจะน้อยลง จึงยังไม่เข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีในบางวิชา ส่วนปัจจัยคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีด้านความรู้ทางบัญชี ไม่ได้แสดงอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความก้าวหน้าในการก้าวไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อาจเป็นเพราะความรู้พื้นฐานของผู้ช่วยสอบบัญชีต่างก็ผ่านเกณฑ์การศึกษาใกล้เคียงกัน เช่น จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านบัญชีเหมือนกัน และความรู้อาจเป็นสิ่งที่ทำให้ได้รับโอกาส จึงส่งผลไปยังปัจจัยอื่น ไม่ได้ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการก้าวไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยตรง แม้อุดิศร เกษหอม (2563) ที่ศึกษาอิทธิพลของความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยจะระบุว่า ความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านความเชี่ยวชาญหลายด้าน ความเชี่ยวชาญด้านประสบการณ์สูง และความเชี่ยวชาญด้านความถนัดในสายงานส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีในด้านความมีชื่อเสียงและมีรายได้สูง แต่งานวิจัยนี้กลับพบสิ่งที่ต่างออกไป คือ คุณสมบัติด้านความรู้และประสบการณ์ซึ่งน่าจะส่งผล

ต่อความเชี่ยวชาญดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อการก้าวไปเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จริงอยู่ที่ความเชี่ยวชาญเป็นสิ่งที่ดี แต่อาจไม่ได้ทำให้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีกลายเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หากแต่ถือทิฐิทางใจซึ่งได้แก่ความต้องการอิสรภาพทางการเงินและแรงกดดันขององค์กร สำนักงานสอบบัญชีต่างหากที่ทำให้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีก้าวหน้าสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ สอดคล้องกับทัศนคติสมัยใหม่ที่เน้นให้ “ลงมือทำ” ด้วย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ต้องการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรใช้ความต้องการอิสรภาพทางการเงินเป็นแรงผลักดันจากภายในตนเอง เพื่อให้อดทน และพยายามจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

1.2 ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ต้องการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรใช้แรงกดดันจากการทำงานภายในสำนักงานบัญชีให้เป็นประโยชน์ในการผลักดันตนเอง ให้พยายาม อดทนจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ควรเข้าใจว่า การอดทนทำงานต่อไปในสำนักงานสอบบัญชี แม้ว่าจะได้รับแรงกดดันจากการทำงาน แต่แรงกดดันดังกล่าวจะมีบทบาทเป็นแรงผลักดันให้ก้าวไปสู่เป้าหมาย จึงอาจเป็นผลดีมากกว่าการตัดสินใจลาออกหลังจากฝึกงานจนมีจำนวนชั่วโมงครบตามที่ต้องการแล้ว

1.3 สำนักงานสอบบัญชีที่ต้องการมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพิ่มขึ้นควรสนับสนุนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีให้ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในแง่ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย

1.4 ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ต้องการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรเพิ่มพูนคุณสมบัติของตนเองในแง่ความรู้ด้วย แม้จะไม่พบจากงานวิจัยนี้ว่ามีอิทธิพลโดยตรงต่อความก้าวหน้า แต่ความรู้ที่แสดงออกมาผ่านการทำงานอาจทำให้ได้รับโอกาส ประสบการณ์ และความรับผิดชอบใหม่ ๆ ซึ่งในที่สุดก่อให้เกิดความก้าวหน้า ไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่อาจมีผลต่อความก้าวหน้าในการมุ่งไปสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อให้สามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เช่น ปัจจัยทางสังคมวิชาชีพ หรือผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งอาจอธิบายได้ว่ามีผลต่อความก้าวหน้าในการก้าวไปสู่การเป็นผู้สอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้วยหรือไม่

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักบัญชีของบริษัท ผู้ทำบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชี หรือผู้ที่ทำงานในสำนักงานสอบบัญชีในพื้นที่อื่น ว่าตัวแปรมีอิทธิพลเช่นเดียวกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ปริยาภรณ์ เล็กประยูร. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้ารับการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) ของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่. ใน *การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์พิพัฒน์ ภูผาหลวง. 2565. มาตรฐานการปฏิบัติงานสอบบัญชีและปัจจัยแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต*. คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ยุภาวดี บุญหล้า. (2565). ปัจจัยส่งผลต่อความเครียดในการสอบผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของกลุ่มเตรียมสอบ CPA ของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน *การค้นคว้าอิสระ สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีรนนท์ กิตติมานะสกุล (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบขึ้นทะเบียน เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. ใน *การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรีย์พร เพขุนทด. (2563). แรงจูงใจที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสถานการณ์ที่เกิดโรคระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ (COVID -19). ใน *การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2556). ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และคุณสมบัติของ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2556. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/183405>

สภาวิชาชีพบัญชี. (2566). รายงานประจำปี 2565 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/Xu0f0Hv4y2.PDF>

อดิสร เกษหอม. 2563.อิทธิพลของความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพบัญชีมีผลต่อความสำเร็จ ในวิชาชีพบัญชีของผู้สอบบัญชี. ใน *การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*

CPA Solution. (2566, 20 เมษายน). จากข้อมูลของกรมอุดมศึกษาฯ แต่ละปีมีจำนวนผู้จบการศึกษา และ จากปีก่อน ๆ ที่เข้าสอบ CPA.Facebook. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จ า ก <https://www.facebook.com/CPASolution/posts/442635108401656/>

CPA Solution. (2567, 14 พฤษภาคม). จำนวนผู้ผ่านการสอบ CPA ครั้งที่ 1/2567 และอัตรา การผ่านของแต่ละวิชา. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.facebook.com/CPASolution/posts/>

Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2, 49-60.